

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział 1	
Przewidywalność, wartość i ryzyko (<i>Bogusław Hadyniak</i>)	15
1.1. Zdarzenia i ich przewidywalność	15
1.2. Wartość i skutki zdarzeń	23
1.3. Niepewność i wartość a ryzyko	27
1.4. Klasyfikacja ryzyka i ryzyko ubezpieczalne	30
1.5. Pomiar ryzyka	33
1.6. Panowanie nad ryzykiem	37
Rozdział 2	
Ubezpieczenie jako urządzenie finansowe (<i>Bogusław Hadyniak pkt. 2.1–2.7 i 2.9, Tadeusz Szumlicz pkt 2.8</i>)	43
2.1. Przesłanki ubezpieczenia	43
2.2. Usługa ubezpieczenia i uczestnicy ubezpieczenia	45
2.3. Konstrukcja finansowa ubezpieczenia (urządzenie finansowe)	47
2.4. Interes ubezpieczeniowy (legalność ubezpieczenia i granice odpowiedzialności ubezpieczyciela)	51
2.5. Składka ubezpieczeniowa	54
2.6. Ochrona ubezpieczeniowa	64
2.7. Ustalanie i wypłata świadczeń lub odszkodowań	69
2.8. Klasyfikacja ubezpieczeń	75
2.8.1. Klasyfikacja ubezpieczeń w ujęciu przedmiotowym i podmiotowym	75
2.8.2. Ustawowa klasyfikacja ubezpieczeń	79
2.9. Produkty ubezpieczeniowe	81
Rozdział 3	
Regulacje działalności ubezpieczeniowej (<i>Jan Monkiewicz</i>)	93
3.1. Zagadnienia ogólne	93
3.2. Podstawy teoretyczne regulacji gospodarczej	96
3.3. Jakość regulacji gospodarczych	98
3.4. Pojęcie regulacji ubezpieczeniowych	100
3.5. Cele regulacji ubezpieczeniowych	101

3.6. Typy regulacji ubezpieczeniowych	103
3.6.1. Licencjonowanie	104
3.6.2. Regulacje bieżącej działalności ubezpieczeniowej	107
3.6.3. Zaprzeszanie prowadzenia działalności (wyjście z rynku)	111
3.6.4. Regulacje gospodarki finansowej ubezpieczycieli	112
3.7. Podstawowe modele regulacyjne	113
3.8. Współczesne wyzwania regulacyjne	114
3.9. Koszty regulacji	116

Rozdział 4

Regulacja umowy ubezpieczenia (<i>Marcin Orlicki</i>)	121
4.1. Prawo ubezpieczeniowe	121
4.2. Charakter prawny umowy ubezpieczenia	123
4.3. Strony umowy ubezpieczenia i podmioty stosunku prawnego ubezpieczenia	125
4.4. Zawieranie i dokumentowanie umowy ubezpieczenia	127
4.5. Prawne reguły wykonywania umowy ubezpieczenia – świadczenia stron umowy	130
4.6. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej	133
4.7. Zasada zaufania stron umowy ubezpieczenia (i innych podmiotów zaangażowanych w stosunek prawny ubezpieczenia)	134
4.8. Ochrona konsumenta usługi ubezpieczeniowej	137
4.9. Ubezpieczenia dobrowolne i obowiązkowe	138

Rozdział 5

Przedsiębiorstwo ubezpieczeniowe (<i>Bogusław Hadyniak</i>)	143
5.1. Formy organizacyjne ubezpieczycieli	144
5.2. Biznesowe cele i warunki ich realizacji w przedsiębiorstwie ubezpieczyciela	149
5.3. Główny proces biznesowy w firmach ubezpieczeniowych	155
5.4. Procesy biznesowe a organizacja firmy ubezpieczeniowej	161
5.5. Wyspecjalizowane funkcje w firmie ubezpieczeniowej	166
5.6. Zakres działalności firmy ubezpieczeniowej (outsourcing)	169
5.7. Modele organizacyjne firmy ubezpieczeniowej	172
5.8. Firmy ubezpieczeniowe w Polsce	177

Rozdział 6

Zarządzanie ryzykami przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego (<i>Wanda Ronka-Chmielowiec</i>)	187
6.1. Rodzaje i czynniki ryzyka w przedsiębiorstwie ubezpieczeniowym	187
6.1.1. Ryzyko w działalności ubezpieczeniowej	187
6.1.2. Rodzaje ryzyka przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego	188

6.2. Miary ryzyka przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego	191
6.3. Zarządzanie ryzykiem ubezpieczeniowym w przedsiębiorstwie ubezpieczeniowym	193
6.3.1. Identyfikacja, klasyfikacja i pomiar ryzyka ubezpieczeniowego ..	193
6.3.2. Ryzyko katastrofalne	199
6.3.3. Ryzyka ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach typu <i>life</i>	201
6.3.4. Modelowanie ryzyka ubezpieczeniowego w portfelach	203
6.3.5. Ryzyko składki ubezpieczeniowej	204
6.4. Zarządzanie ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym w przedsiębiorstwie ubezpieczeniowym	210
6.4.1. Charakterystyka ryzyka kredytowego i metody zarządzania nim ..	210
6.4.2. Charakterystyka ryzyka rynkowego i metody zarządzania nim. ..	211
6.4.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w działalności ubezpieczeniowej	213
6.5. Ryzyko niewypłacalności i ryzyko utraty płynności	217

Rozdział 7

Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego

(Lech Gąsiorkiewicz)	223
7.1. Ogólna charakterystyka gospodarki finansowej ubezpieczycieli	223
7.2. Majątek oraz kapitały przedsiębiorstw ubezpieczeniowych	224
7.2.1. Majątek (aktywa)	224
7.2.2. Kapitały (pasywa)	226
7.3. Działalność lokacyjna (inwestycyjna)	228
7.3.1. Rodzaje portfeli inwestycyjnych	228
7.3.2. Lokaty	231
7.3.3. Wpływ działalności inwestycyjnej na wynik finansowy	232
7.4. Rezerwy techniczno-ubebezpieczeniowe	233
7.4.1. Rodzaje rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych tworzonych w przedsiębiorstwach ubezpieczeniowych	234
7.4.2. Wpływ rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych na wynik finansowy przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego	235
7.5. Przychody i koszty	236
7.6. Wypłacalność przedsiębiorstw ubezpieczeniowych	239
7.6.1. Instrumenty kontroli wypłacalności	239
7.6.2. Instrumenty kontroli wypłacalności w krajowym systemie ubezpieczeniowym	240
7.7. Nowa koncepcja w zakresie wypłacalności przedsiębiorstw ubezpieczeniowych (<i>Solvency II</i>)	242
7.7.1. Wycena aktywów i pasywów	244
7.7.2. Zasady dotyczące rezerw techniczno-ubebezpieczeniowych	244
7.7.3. Fundusze własne	245

7.7.4. Kapitałowy wymóg wypłacalności	249
7.7.5. Minimalny wymóg kapitałowy	256
7.7.6. Zasady dotyczące inwestowania	257
7.8. Sprawozdawczość finansowa przedsiębiorstw ubezpieczeniowych	258
7.8.1. Podstawy prawne gospodarki finansowej przedsiębiorstw ubezpieczeniowych w Polsce.	258
7.8.2. Zawartość sprawozdania finansowego przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego	259

Rozdział 8

Analiza finansowa działalności przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego

(Jacek Lisowski)	269
8.1. Zagadnienia ogólne.	269
8.2. Cel i rodzaje analizy finansowej	270
8.3. Analiza wskaźnikowa jako podstawowa forma analizy finansowej ubezpieczyciela.	272
8.4. Charakterystyka wybranych wskaźników finansowych	276

Rozdział 9

Controlling i budżetowanie w przedsiębiorstwie ubezpieczeniowym

(Magdalena Chmielowiec-Lewczuk)	285
9.1. Organizacja controllingu w przedsiębiorstwie ubezpieczeniowym	285
9.2. Controlling strategiczny	289
9.3. Controlling operacyjny	296
9.4. Rola i miejsce budżetowania w controllingu	303
9.5. Budżetowanie tradycyjne	305
9.6. Wykorzystanie budżetowania w zarządzaniu	312
9.7. Powiązania w grupie ubezpieczeniowej a controlling	316

Rozdział 10

Reasekuracja w działalności przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego

(Wanda Ronka-Chmielowiec)	321
10.1. Istota i funkcje reasekuracji	321
10.1.1. Charakterystyka reasekuracji jako wtórnego transferu ryzyka ubezpieczeniowego	321
10.1.2. Bierny i czynny udział przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego w reasekuracji	325
10.1.3. Funkcje i zadania reasekuracji	326
10.2. Rodzaje kontraktów reasekuracyjnych	327
10.2.1. Kontrakty reasekuracyjne – prawne formy zobowiązań.	327
10.2.2. Rodzaje umów reasekuracyjnych ze względu na metody podziału ryzyka	328

10.3. Metody alternatywnego transferu ryzyka	333
10.3.1. Reasekuracja finansowa	333
10.3.2. Umowy reasekuracji finansowej	334
10.4. Polityka reasekuracyjna w przedsiębiorstwach ubezpieczeniowych ...	339

Rozdział 11

Ubezpieczenia na rynku finansowym (<i>Jan Monkiewicz</i>)	345
11.1. Uwagi wprowadzające	345
11.2. Ubezpieczenia i bankowość – bazowe modele finansowe	346
11.3. Bankowość i ubezpieczenia – <i>bancassurance</i>	348
11.4. <i>Bancassurance</i> a ubezpieczyciele na życie – obszary współpracy produktowej	351
11.5. <i>Bancassurance</i> w ubezpieczeniach na życie – skala zjawiska	353
11.6. Ubezpieczenia a rynki kapitałowe	355
11.6.1. Zakłady ubezpieczeń jako inwestorzy instytucjonalni	355
11.6.2. Rynki kapitałowe a transfer i finansowanie ryzyka ubezpieczeniowego	357
11.7. Ubezpieczeniowe instrumenty rynku kapitałowego	361
11.7.1. Sekurytyzacja ubezpieczeniowa	361
11.7.2. Kapitał warunkowy	367
11.7.3. Pochodne ubezpieczeniowe	369

Rozdział 12

Globalizacja działalności ubezpieczeniowej (<i>Marek Monkiewicz</i>)	373
12.1. Uwagi ogólne	373
12.2. Światowy rynek ubezpieczeń	374
12.3. Transnacionalizacja działalności ubezpieczeniowej	378
12.3.1. Przesłanki transnacionalizacji działalności ubezpieczeniowej ..	378
12.3.2. Infrastruktura regulacyjna transnacionalizacji	379
12.3.3. Infrastruktura techniczna transnacionalizacji.	379
12.3.4. Transgraniczne obroty usługami ubezpieczeniowymi	380
12.4. Międzynarodowe centra ubezpieczeniowe	382
12.4.1. Rynek londyński	384
12.4.2. Luksemburg	386
12.4.3. Bermudy	387
12.4.4. Liechtenstein	388
12.4.5. Dublin/Irlandia	388
12.5. Międzynarodowe grupy ubezpieczeniowe i konglomeraty finansowe ..	389
12.7. Jednolity rynek ubezpieczeń UE	393
12.7.1. Pojęcie i zasady	393
12.7.2. Podstawowe regulacje	397
12.7.3. Granice jednolitego rynku ubezpieczeń	405

Rozdział 13

Nadzór ubezpieczeniowy (<i>Jan Monkiewicz</i>)	409
13.1. Pojęcie i zadania nadzoru	409
13.2. Modele systemów nadzorczych	412
13.3. Struktura procesu nadzoru	416
13.4. Międzynarodowe standardy nadzoru ubezpieczeniowego	418
13.5. Organizacja nadzoru nad polskim rynkiem ubezpieczeniowym	423
13.6. Polski nadzór ubezpieczeniowy po akcesji do Unii Europejskiej	426

Rozdział 14

Systemy gwarancji realności ochrony ubezpieczeniowej (<i>Marek Monkiewicz</i>)	437
14.1. Systemy ochrony uczestników rynku w ubezpieczeniach	437
14.2. Pojęcie i specyfika ubezpieczeniowych funduszy gwarancyjnych	443
14.3. Przesłanki tworzenia funduszy gwarancji realności ochrony ubezpieczeniowej	445
14.4. Podstawowe właściwości funduszy gwarancyjnych w sektorze ubezpieczeń	449
14.5. Systematyka funduszy gwarancyjnych	455
14.6. Regulacje UE w zakresie ubezpieczeniowych funduszy gwarancyjnych	462
14.7. Regulacje polskie w zakresie ubezpieczeniowych funduszy gwarancyjnych	467

Rozdział 15

Ubezpieczenia w systemie zabezpieczenia społecznego (<i>Tadeusz Szumlicz</i>)	475
15.1. System zabezpieczenia społecznego	475
15.1.1. Definicja systemu i zakres zabezpieczenia społecznego	475
15.1.2. Aspekty systemu zabezpieczenia społecznego	478
15.2. Zastosowanie metody ubezpieczenia w zabezpieczeniu społecznym	484
15.2.1. „System ubezpieczeń społecznych” jako bazowe zabezpieczenie społeczne	484
15.2.2. „Doubezpieczenie” w systemie zabezpieczenia społecznego	486
15.2.3. Zastosowanie ubezpieczenia w zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia	490
15.2.4. Zastosowanie ubezpieczenia w zabezpieczeniu emerytalnym	493
15.2.5. Zastosowanie ubezpieczenia w zabezpieczeniu zdrowotnym	501
15.3. Partnerstwo publiczno-prywatne w ubezpieczeniowych systemach zabezpieczenia społecznego	503
Bibliografia	509
Indeks	519
Informacja o Autorach	539